

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR
118 12 PRAHA 1, KARMELITSKÁ 7

Vážený pan

Mgr. M. Lesná

Věc:

165 00 Praha 7

VÁŠ DOPIS ZNAČKY / ZE DNE

NAŠE ZNAČKA

VYŘIZUJE

PRAHA

MSMT- 17320/201 Mgr. M. Lesná

14. května 2013

Vyjádření k postupu Gymnázia Nad Štolou, Praha 7

Vážený pane Záměstky,

odbor legislativy a exekutivního servisu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) obdržel dne 18. 4. 2013 e-mailem Vaši žádost o vyjádření se k postupu Gymnázia Nad Štolou 1, Praha 7, který byl touto školou uplatněn resp. Vám sdělen prostřednictvím zástupkyně ředitele školy při rozhodování v rámci přijetí Vaší dcery Zuzany Záměstkové do osmiletého oboru vzdělání na této škole. S právním názorem, že nejste účastníkem řízení o přijetí Vaší dcery, neboť jste nepodepsal její přihlášku ke vzdělávání na střední škole, nesouhlasíme a k Vašemu podání obecně Vám sdělujeme následující:

I. Přijetí uchazeče do střední školy probíhá v režimu zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Tato skutečnost je dána jak povahou vedeného řízení, týkajícího se rozhodování o ústavně zaručeném právu na vzdělání (čl. 33 Listiny základních práv a svobod), tak výslovnou dikcí zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, dle něhož ředitel školy rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy v případě přijetí k střednímu vzdělávání podle § 165 odst. 2 v návaznosti na § 59 a násl. a § 183 odst. 1 školského zákona).

Účastenství ve správním řízení upravují ust. § 27 a § 28 správního řádu, která rozlišují tzv. přímé a vedlejší účastníky řízení. Přímými účastníky řízení jsou v řízení o žádosti žadatel a další dotčené osoby, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu, vedlejšími účastníky jsou další dotčené osoby, pokud mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo povinnostech. Přímým účastníkům rozhodnutí správního orgánu zakládá, mění nebo ruší práva anebo povinnosti, anebo závazně prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.

Z dikce i účelu právní úpravy je nepochybné, že subjektem práva na vzdělání je daný uchazeč. Dle našeho právního názoru však současně platí, že účastníky předmětného řízení jsou i rodiče (resp. zákonní zástupci) dítěte, a to jako osoby, které mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo povinnostech. Přestože právo na vzdělání je výlučným právem daného dítěte, resp. žáka či uchazeče, paralelně existuje i právo rodiče nezletilého dítěte na volbu školy, jež nepřímo zakotvuje školský zákon, výslovně pak řada dokumentů mezinárodní povahy. Všeobecná deklarace lidských práv zakotvuje ve svém článku 26 nejen právo na vzdělání, ale výslovně též **přednostní právo rodičů volit druh vzdělání pro své děti**. Z právně závazných mezinárodních dokumentů je třeba uvést zejména Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech vyhlášený pod č. 120/1976 Sb., který právo na svobodnou volbu školy zdůrazňuje i ve vztahu k těm školám a institucím, které nejsou zřizovány státem nebo jiným nositelem veřejné moci. V článku 13 odst. 3 se smluvní státy zavázaly **respektovat svobodu rodičů, případně poručníků, zvolit pro jejich děti jiné školy než ty, které byly zřízeny veřejnými orgány, a zajišťovat náboženskou a morální výchovu jejich dětí ve shodě s jejich vlastním přesvědčením**. Obdobný závazek je vyjádřen i v Listině základních práv Evropské unie, dle jejíhož článku 14 odst. 3 je **právem rodičů zajišťovat výchovu a vzdělání svých dětí ve shodě s jejich vlastním náboženským, filozofickým a pedagogickým přesvědčením**.

II. Nositeli rodičovské zodpovědnosti jsou zásadně oba rodiče (ust. § 31 a násl. zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů). Nesezdanost rodičů, rozvod rodičů, svěřením dítěte do péče jednoho z rodičů ani střídavá péče obou rodičů nemá bez dalšího vliv na rodičovskou zodpovědnost rodičů, kteří oba nadále zůstávají jejími nositeli v plném rozsahu. Oba proto nadále souhlasně rozhodují o všech záležitostech týkajících se společného dítěte, přičemž **nedohodnou-li se o podstatných z nich, musí se obrátit na soud**. Soud v takovém případě posoudí zájmy nezletilého dítěte a rozhodne, čímž v dané záležitosti souhlas jednoho z rodičů nahradí (ust. § 49 zákona o rodině).

Samu žádost o přijetí ke střednímu vzdělávání u nezletilého uchazeče však formou přihlášky ke vzdělávání na střední škole podává (resp. stačí, že podá) již pouze jeden z rodičů. Důraz na souhlasný projev vůle nezletilého dítěte je pak dán podmínkou jeho podpisu a souhlasu na přihlášce ke vzdělávání na střední škole v souladu s § 60 odst. 6 školského zákona. Podání přihlášky ke střednímu vzdělávání je úkonem zákonného zástupce, nikoli obou zákonných zástupců, přičemž je nutno předpokládat onu předchozí vzájemnou dohodu, kterou navenek projeví již pouze jeden z nich.

Podá-li žádost pouze jeden z rodičů dítěte, je účastníkem předmětného správního řízení i druhý z rodičů, který má stejná procesní práva jako rodič – žadatel. Jako takový musí být správním orgánem (ředitelem školy) uvědoměn o zahájení správního řízení (ust. § 347 správního řádu), přičemž **nesouhlasí-li s postupem (žádostí) prvního rodiče, má právo vyjádřit svou odchylnou vůli**. Pokud se tak stane, ředitel školy učiní to, co měli učinit rodiče ještě před samotným podáním žádosti, tj. v souladu s ust. § 64 odst. 1 písm. c) správního řádu řízení přeruší a odkáže rodiče na soud ve smyslu citovaného ust. § 49 zákona o rodině.

K Vaší žádosti o přešetření nezákonného postupu školy je třeba uvést, že kontrola dodržování právních předpisů vztahujících se k vzdělávání náleží České školní inspekci (ust. § 174 odst. 2 písm. d) školského zákona). Případná náprava vad v rámci správního řízení je však možná pouze v rámci opravných prostředků – podáním odvolání k rukám ředitele školy (ust. § 81 a násl. správního řádu) nebo podnětu k provedení přezkumného řízení adresovanému nadřízenému krajskému úřadu (§ 94 a násl. správního řádu).

S pozdravem

Mgr. Martina Pekárková
ředitelka odboru legislativy a exekutivního servisu